

Onlinerejse til Norge - onsdag den 1. marts 2023

PROGRAM

Fra kl. 10.00 til 11.00 er linket åbent til at prøve at komme på Zoom-programmet, hvis man ikke har prøvet det før. Hvis det driller, kan du ringe på tlf. 70 26 36 66 og få hjælp fra os.

Fra kl. 13.30 er samme link åbent til, at man kan koble sig på rejsen til løs samtale.

14.00 Velkomst ved DEO's stifter **Finn Ellegaard**

14.05 Introvideo om Norge med introduktion fra **Marcus Popov Damgaard**.

14.25 Om Norges internationale rolle som fredsmægler ved **Lave Broch**, Museumsleder.

14.55 *Pause*

15.05 Om Norsk landdistriktspolitik og 'distriktsoprøret' ved stortingsvalget i 2021 ved **Katrina Rønningen** og **Eirik Magnus Fuglestad** fra Rurals - Institut for Rural og Regionalforskning.

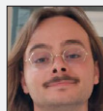
15.35 Vi viser videoen igen

15.55 *Pause*

16.05 Beretning og samtale om opvækst og livet udenfor de store byer i Norge v. **Berit Fossum** og **Mathias Søballe**.

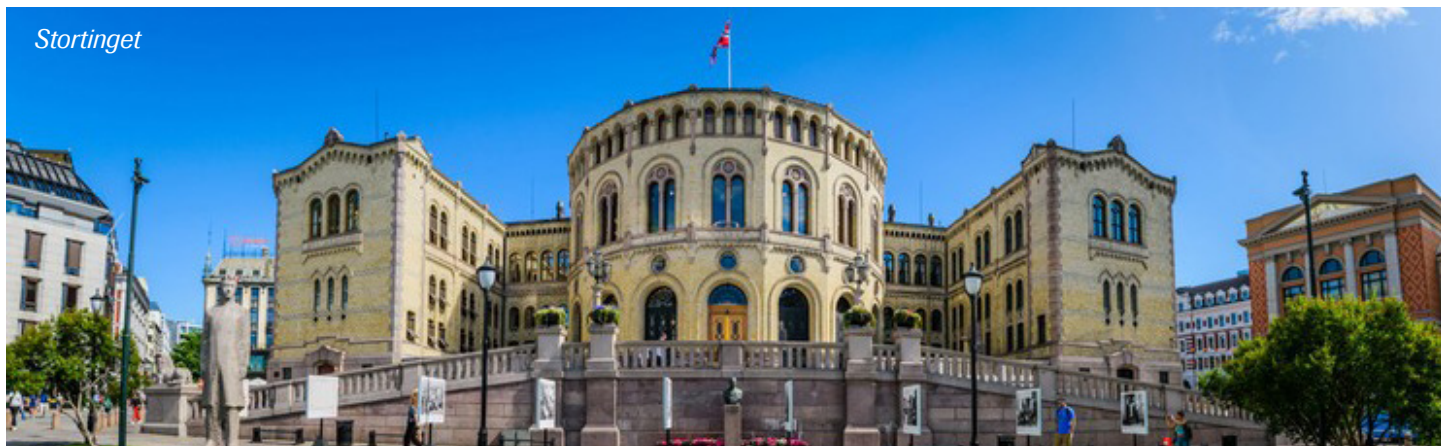
16.30 Fri debat, hvor alle kan bidrage med egne oplevelser.

17.00 Afslutning ved **Finn Ellegaard**

Rejsen ledes af projektansvarlig for online-rejser **Marcus Popov**. Marcus er uddannet idéhistoriker fra Aarhus Universitet.

Stortinget

Madkultur:

Traditionel norsk mad har haft udgangspunkt i de råvarer der har været tilgængelige i Norges bjergrige natur og kyster, med stor fokus på vildtkød og fisk. Derudover er konservering en stor del af norsk madkultur, for i fortiden at sikre, at der ville være mad nok til hele den lange vinter.

Den almene norske madkultur ligner ellers i store træk den, vi er vant til i Danmark, med kold morgenmad bestående af brød eller havregryn og kaffe, rugbrødsadder til frokost, og en varm aftensmad med kød og kulhydrater om aftenen.

Den uofficielle nationalret i Norge er **Fårikål**, en gryderet bestående af kun fire ingredienser: fårekød, kål (i store mængder), salt, og hele peberkorn. Alle ingredienserne langtidskoges sammen i en gryde, og når retten er færdig, og kødet er mørt, stilles hele gryden traditionelt ind på bordet til servering. Retten ledsages ofte af en mørk øl, men lys øl og vin serveres i dag ofte også som akkompagnement.

En norsk dessert består traditionelt af små, syrlige frugter, som jordbær, blåbær og stikkelsbær, fordi de kan gro i det kolde norske klima. En dessert er bagværket **krumkake**, et vaffellignende bagværk af mel, smør, æg, sukker og fløde. Krumkake er karakteristisk for dens fine og indviklede design lavet af det vaffeljern man bruger til at bage dejen.

Galdhøpiggen (2.469m)

NORGE I TAL:

Areal: 385,207 km²

Danmark: 43.098 km²

Befolkningstal: 5.425.270

Danmark: 5.840.045

Højeste punkt: Galdhøpiggen (2.469m)

Danmark: Møllehøj (171m)

Fertilitetsrate: 1,83 – Danmark: 1,77

Forventet levealder:

Mand: 80,4, kvinde: 84,8

Danmark: M: 79,7, K: 83,7

Arbejdsløshed: 3,1% – Danmark: 2,3%

Befolkningstæthed: 15/km²

Danmark: 138.05/km²

BNP per indbygger:

620.868 DKK

Danmark: 427.700 DKK

Største Bykommuner:

1. Oslo: 1.043.168

2. Bergen: 265.470

3. Stavanger: 229.911

4. Trondheim: 191.771

5. Fredrikstad: 117.663

Preikestolen

Norges geografi / natur

Meget af Norges natur er formet af præhistoriske processer fra istiden.

Norge er domineret af bjergrigt eller højt terræn, skabt af slid fra isen mod grundfjeldet under den. Et andet karakteristisk naturfænomen i Norge er landets fjorde, som består af havvand, der har bevæget sig ind i landet igennem dybe

riller i jorden, skabt af isen i slutningen af istiden. I alt har Norge cirka 400.000 søer. Norge har en kystlinje på 25.320 km, og hvis man inkluderer Norges fjorde, strækker kystlinjen sig til hele 100.915 km.

Grundet Norges unikke og store breddegradsområde, som medfører store klimatiske forskelle mellem miljøer fra syd til nord og skov til bjerg, har landet adskillige habitater, flest af alle lande i Europa. Det betyder også en enorm biodiversitet, med cirka 60.000 arter.

Den store breddegrad i Norge betyder også, at store forskelle eksisterer mellem Syd- og Nordnorge i forhold til nedbør, temperatur, og soltimer. Mest bemærkelsesværdigt er forskellen i sollyset mellem nord og syd. Hvor man i det sydlige Norge oplever tilstande lignende Danmarks med omkring 6-7 timers dagslys om vinteren og 18 timers dagslys om sommeren, så kan man nord for den arktiske cirkel opleve næsten konstant nat om vinteren, og konstant sollys om sommeren (et fænomen kendt som "midnatssolen"). Disse ekstreme geografiske vilkår muliggør også, at man om vinteren kan se Nordlyset i Norge, det berømte naturfænomen, der kan opleves mellem november og februar, når elektronerne fra jordens magnetiske felt bevæger sig mod Nordpolen.

SAMI FOLKET

Endnu et unikt element af Norges aflange geografiske område er den nordligste del af Norge, Tromsø og Finnmark, hvor Sami-folket oprindeligt boede. Sami folket har boet i det nordlige Skandinavien i tusindvis af år, og stammer oprindeligt fra et nomadefolk, der beboede det nordlige Europa. Først i de 15. og 16. århundreder begyndte norske landmænd at bevæge sig nok nordpå til at begynde at kolonisere samernes land.

Fra 1800-tallet til 1970'erne prøvede man at integrere samerne ind i norsk kultur, igennem adoption af norsk som modersmål, norske traditioner, og den kristne religion. I dag bor der omkring 40.000 samer i Norge. Af dem lever nogle stadig

på traditionel vis, med rensdyrdrift, jagt og fiskeri, mens mange andre har valgt at flytte til norske byer og leve og arbejde på samme vis som nordmændene.

Sami folket har deres eget parlament i landsbyen Kárášjohka, hvor det samiske folk i Norge bliver repræsenteret politisk.

Norge har en interessant administrativ struktur mellem sine byer på grund af landets unikke, aflange facon. Praktisk er Norge et konstitutionelt monarki, ligesom Danmark og Sverige, med en regering der tager de politiske beslutninger for landet og er valgt ind af befolkningen under demokratiske parlamentsvalg. Dog, anderledes fra Danmark, er Norge stadig opdelt i amter, hvor vi i Danmark i 2007 fjernede amt-systemet til fordel for regions-systemet (region Hovedstaden, Nordjylland, Syddanmark, osv.).

Norge har lige nu 11 amter (*Fylker*), men hvorvidt fylke-systemet i Norge skal ændres til at have færre fylker, eller måske helt erstatte dem med regioner ligesom i Danmark, har været et noget betændt emne. I 2020 blev tallet af fylker nedsat fra 19 til 11, men efter opposition blandt befolkningen har den norske regering genimplementeret 4 af de nedlagte fylker, så tallet fra 2024 ligger på 15. Indenfor de 11 nuværende fylker i Norge er der hele 356 kommuner, i forhold til de 98 kommuner vi har i Danmark.

Hele dette kig på fylker i Norge er en del af et længere stykke norsk historie. Efter slutningen på Norges union med Danmark blev Kongeriget Norges Grundlov ratificeret og underskrevet den 16. maj 1814, samtidigt med at Norge tidligere samme år var blevet afstået til Sverige. Efter underskrivelsen af Grundloven blev Norge delt op i regioner og fylker, hvilket blandt andet var en måde at give mere adspredt magt til mindre landdistrikter, som strategisk fungerede som et modstandssymbol mod den tvungne union med Sverige. I dag ser vi altså en slags fortsættelse af de stridigheder involveret i samlingen af et lands politiske magt centralt hos regeringen. Modsat et decentraliseret land hvor mere magtfordeling eksisterer mellem amter/fylker og regeringen. Specielt i fylken Finnmark, i det yderst nordlige Norge, hvor Sami-folket primært bor, har der været utilfredshed over beslutningen om at fjerne fylkets selvstændige status.

Olie- og energisektoren i Norge

Norges olieindustri står for mellem 17-25% af Norges samlede bruttonationalprodukt. Målt per indbygger er Norge verdens største producent af olie og naturgas udenfor Mellemøsten. Petroleum blev først fundet i det norske farvand i 1969, hvorefter den norske regering grundlagde statsoliefirmaet Statoil, og produktionen af olie for alvor begyndte. Ekofiskområdet, hvor petroleummet blev fundet, er et af de vigtigste olie og gasfelter i Nordsøen, og den olieproduktion som området har skaffet Norge har haft en stor effekt på Norges kraftige økonomiske udvikling i slutningen af det 20. århundrede.

Kunne olien og gassen i Ekofisk-regionen have været under dansk jurisdiktion? Måske. I starten af 1960'erne blev det diskuteret, hvordan Nordsøen skulle fordeles mellem dets relevante grænselande. Eftersom ingen endnu vidste, at olie og gas befandt sig i Ekofisk området, blev Storbritannien, Norge, Danmark, Tyskland og Holland enige om at bruge et medians-princip til at dele Nordsøen, hvilket af matematiske grunde puttede Ekofisk området under norsk jurisdiktion.

Selvom Norges olieindustri har fremmet økonomien særdeles, er Norges befolkning selv forsynet af vedvarende energikilder, som står for hele 98% af Norges elektricitet. Det er derfor vigtigt at nævne, at selvom Norge er kendt som en olie-gigant, så er landet også et de førende indenfor udvikling og brug af vedvarende og grønne energikilder. Vandkraft er den største vedvarende energikilde i Norge, som er ekstremt effektiv grundet Norges geografiske forhold med bjerge, store floder og regnskyll i den vestlige del af landet, som skaber store mængder bevægende vand. I dag har Norge hele 1.166 vandkraftsanlæg.

